

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és a nemzeti parlamenteknek: Az uniós költségvetés felülvizsgálata

(COM(2010) 700 végleges)

(2011/C 248/13)

Előadó: **Henri MALOSSE**

Társelőadó: **Gérard DANTIN**

2010. október 19-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és a nemzeti parlamenteknek: Az uniós költségvetés felülvizsgálata

COM(2010) 700 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2011. május 31-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2011. június 15–16-án tartott, 472. plenáris ülésén (a június 16-i ülésnapon) 175 szavazattal 2 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az uniós költségvetés felülvizsgálata nem számszaki kérdés, hanem eszköz, amely egy politikai projekt érdekeit szolgálja. Az Európai Unió napjainkban nem rendelkezik sem a politikai stratégiájának, sem az új Lisszaboni Szerződésből eredő kötelezettségvállalásainak végrehajtásához szükséges költségvetési eszközökkel.

1.2 Az Egyesült Államokban kirobbant gazdasági és pénzügyi válság súlyosan érintette Európát, és a tagállamok többségében egyre nagyobb költségvetési hiányt idézett elő. Ez a helyzet óhatatlanul kihat a 2014–2020 közötti időszakra szóló pénzügyi terv előkészítésére, az Európai Unió azonban nem eshet áldozatul.

1.3 Latba kell tehát vetnünk a képzelőerőnket, hogy egy olyan „intelligens uniós költségvetést” határozzunk meg, amely úgy biztosítja az EU számára a törekvéseihez szükséges eszközöket, hogy nem növeli a polgárokat és a vállalkozásokat sújtó általános adóterhet.

1.4 A „méltányos megtérülés” fogalmát el kell vetni, mivel az ellentétes az európai integráció olyan értékeivel, mint a szolidaritás és a kölcsönös előny. Ezzel szemben viszont alkalmazni kell a szubszidiaritást, európai szintre helyezve át mindazt, ami nemzeti szinten elvesztette értelmét és hatékonyságát. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság az újonnan kialakítható vagy a nemzeti adókat felváltani képes saját források elvéhez való visszatérésre tesz javaslatot.

1.5 Az európai költségvetést meg kell erősíteni, hogy fellenértő hatást fejthessen ki. Az EGSZB azt javasolja, hogy a tagállami és az európai költségvetések egymást kiegészítő módon

működjenek, ezáltal ugyanis az EU nagyszabású politikai célkitűzéseit méretgazdaságos módon lehet megvalósítani. Az uniós intézkedések hatékonyságát egyúttal az is javítja, ha módszereiben veszik igénybe az EBB által nyújtott kölcsönöket, a köz- és magánszféra közötti partnerségeket, illetve a beruházások esetében az eurokötvények létrehozásának lehetőségét.

1.6 Másfelől annak kimutatására, hogy minden egyes eurót jobban használnak fel európai szinten, az EU-nak valóságos forradalmat kell indítania a jelenleg túlságosan nehézkes eljárások terén, és beavatkozásait a polgárok számára átlátható projektekre kell összpontosítania.

1.7 Az ambiciózus költségvetés sikerre vitelének egyetlen módja a közvélemény megnyerése. Az EGSZB ezért szeretné, ha az európai egység hiányából fakadó költségekről a nemzeti költségvetésekben lévő párhuzamosságokat feltáró tanulmányok készülneek és kerülneek közzétételre. Az EGSZB tehát csatlakozik az Európai Parlament kezdeményezéséhez, és hozzá is járul ahhoz.

1.8 Annak érdekében, hogy hitelesek legyünk az európai polgárok szemében, az uniós költségvetésnek példát kell mutatnia az irányítás, a hatékonyság, az átláthatóság és az adminisztratív kiadások kézben tartása terén.

2. Új törekvés

2.1 Közleményében az Európai Bizottság nem titkolja, hogy ambiciózus megközelítést szeretne meghatározni az EU 2013 utáni pénzügyi tervének megalapozásához. Az EGSZB üdvözli ezt, hiszen a Lisszaboni Szerződés utat nyitott az immár erős politikai identitással rendelkező Európai Unió előtt.

2.2 Az Európai Bizottsággal együtt az EGSZB is úgy véli, hogy a „méltányos megtérülés” koncepciója ma sokkal kevésbé elfogadható, mint az európai integráció kezdetén volt. Abból adódóan, hogy a vitákat megzavarva túl gyakran térítette el az európai integráció működését, nagyrészt ez a koncepció okolható a működés hiányosságaiért, késedelmeiért és kudarcaiért. Ellentétes az államok és népek Uniójának szellemével és minden racionális gazdasági okfejtéssel. Egy gazdasági, monetáris és politikai unióban ugyanis az előnyöknek és a hozzáadott értékeknek természetüknél fogva mindenki javát kell szolgálniuk. Az Európai Unió által elért eredmények mind a megosztás multiplikátorhatásán alapulnak, ami merőben ellentétes a méltányos megtérülés fogalmával.

2.3 E megfontolások alapján az EGSZB már 2008-ban is úgy vélte, hogy „a költségvetési politikák meghatározására nem kerülhet sor anélkül, hogy ne választanánk megalapozottan a föderalizmus és a kormányközi rendszer között. Magától értődik, hogy az európai integráció előrehaladásának mértékét is a költségvetés finanszírozási módozatainak alapján mérhetjük”⁽¹⁾.

2.4 Ezzel az EGSZB azt is szeretné, hogy a költségvetés jelenlegi működésének objektív elemzése alapján az összes lehetséges tanulságot levonjuk. Az Európai Bizottság joggal mutat rá a programok késedelmes indulására, a rendszer jellegeből adódó összetettségre és a decentralizált végrehajtásra, amelynek nem voltak pozitív hatásai. Ezeket a működési zavarokat az összes érintett szereplő részvételével, mélyrehatóan elemezni kell, és le kell vonni a kijavításukhoz szükséges tanulságokat.

2.5 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által bemutatott négy fő prioritást: a fő szakpolitikai prioritások érvényesítését, a hozzáadott érték növelését, az eredményorientáltságot, valamint a szolidaritás kölcsönös előnyeinek optimalizálását. Az EGSZB ezt egy másik követelménnyel: az átláthatóság követelményével szeretné kiegészíteni.

2.5.1 Az EU költségvetési beavatkozásainak jelenlegi mérése nem kielégítő ebből a szempontból. Ez a hiányosság gátolja az európai integrációt, mivel megnehezíti a polgárok valódi támogatását, és érveket szolgáltat a tagállamoknak ahhoz, hogy fékezze az európai költségvetés növelését. Ezt mind a – polgárok számára meglehetősen homályos – költségvetési eljárás szintjén, mind pedig a túl gyakran bizalmas, kis léptékű projektekre szétforgácsolt vagy bonyolult társfinanszírozások keretében burkolt operatív megvalósítások szintjén orvosolni kell.

2.6 Az EGSZB szerint fontos, hogy az EU költségvetési politikájának átdolgozása közvetlenül hozzájáruljon a közösségi módszer megújításának célkitűzéséhez, amit a túlnyomó többséggel elfogadott 2010. októberi véleményében az EGSZB nyíltan megfogalmazott⁽²⁾.

⁽¹⁾ Az EGSZB „Az EU költségvetési reformja és a jövőbeni finanszírozási módozatok” című véleménye; HL C 204., 2008.8.9., 113. o.

⁽²⁾ Az EGSZB „A közösségi módszer megújítása (iránymutatás)” című véleménye; HL C 51., 2011.2.17., 29. o.

3. Jobb komplementaritás a nemzeti és az európai szint között

3.1 Az EGSZB számára nem elfogadható, hogy az európai integrációs folyamat – ami az ehhez biztosított költségvetési eszközöktől függ – a költségvetési hiányok csökkentésének kérdése körül forogjon. Az ilyen felfogás közvetlenül kérdőjelezné meg a Lisszaboni Szerződésből és az Európa 2020 stratégiából adódó európai uniós politikai törekvéseket.

3.2 Az EGSZB tehát azt javasolja, hogy a nemzeti költségvetések és az uniós költségvetés közötti komplementaritás közös célok köré épüljön, elsősorban az Európa 2020 stratégia fejlesztési és beruházási területével kapcsolatos partnerségi szerződéseken keresztül. Ez a nemzeti és európai eszközök „intelligens” egyesítését jelentené annak érdekében, hogy a forrásmegosztás pozitív hatásainak köszönhetően nagyságrendi megtakarításokat, valamint fellendítő hatást érjünk el, és csökkentsük a nemzeti költségvetések hiányait.

3.3 Ezért az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy bocsássa rendelkezésre az **európai egység hiányából fakadó költségek haladéktalan, aktualizált felméréséhez** szükséges eszközöket. Ezt a hiányt azóta nem mérték fel, amióta az Európai Bizottság 23 évvel ezelőtt előterjesztette a Cecchini-jelentést⁽³⁾. Az EGSZB üdvözli az Európai Parlament azon szándékát, hogy ezen a területen maga tegyen kezdeményezést. Az EGSZB a maga részéről teljes mértékben részt kíván venni az ezzel kapcsolatos munkában, és aktívan hozzá kíván járulni ehhez az aktualizáláshoz.

3.3.1 Az európai polgároknak és adófizetőknek ugyanis ismerniük kell annak a számlának az összegét, amelyet jelenleg kénytelenek kifizetni az adminisztratív és gazdasági téren egyaránt tartósan fellelhető választóvonalakból fakadó, felesleges párhuzamos költségek miatt. Tájékoztatni kellene őket arról, hogy az európai közpolitikák „nagyságrendi megtakarításokat” élvezhetnének a fokozottabb európai integráció révén. Annak árát például, hogy nem valósult meg a közlekedés Európája, amely pedig szerepelt a Római Szerződésben, a polgárok nap mint nap késésekkel és fennakadásokkal, a vállalkozások pedig a hatékonyság bizonyos mértékű hiányával fizetik meg. Ugyanez igaz a közbeszerzési piacok elégtelen megnyitására, holott a Cecchini-jelentés úgy becsülte, hogy azok európai szintű megnyitásával 2 millió új munkahelyet lehetne teremteni.

3.4 Az EGSZB külön kiemeli azt a gazdasági húzóhatást, amit joggal várhatnánk el egy olyan uniós költségvetés újraértékelésétől, amelyet ilyen nagyságrendi megtakarítások támasztanak alá. Ha a nemzeti államháztartások szigorú rendbehozatala által előidézett nyomasztó hatásokat ezekkel a termelékenységbeli javulásokkal ellensúlyozzuk, akkor a hiányokkal szembeni költségvetési fegyelem szükségességét össze lehetne egyeztetni az Európát a válságból és a „lanyha” növekedésből kivezető gazdasági és társadalmi fellendülés szükségletével.

⁽³⁾ Cecchini-jelentés: „Az európai egység hiányából fakadó költség”, Paolo CECCHINI, 1988.

3.5 A gazdaság ily módon történő támogatása pedig kedvezően hatna az adóbevételekre, és ezáltal az államháztartási számlák javulására. Az uniós költségvetés intelligens újraértékelésének ugyanis lehetővé kellene tennie egy önmagát erősítő kedvező gazdasági és költségvetési folyamat elindítását és fenntartását, melyet a kölcsönös komplementaritások közös kiaknázása szilárdít meg. Ezért Európában a növekedés és a foglalkoztatás tartós megerősítése csak a nemzeti szint és az európai szint komplementaritásainak kiaknázásával lehetséges.

4. Nagyobb költségvetési függetlenség

4.1 Azokra az új kihívásokra való tekintettel, amelyekre közös választ kell találni, az EGSZB úgy véli, hogy az uniós költségvetés növelése nemcsak kívánatosnak, hanem szükségesnek is tűnik.

4.2 Ezért tehát támogatja az Európai Bizottságnak a saját forrásokon alapuló rendszer elsőbbségével kapcsolatos javaslatát, mely szerint a rendszer bevételei a nemzeti szintet kihagyva, közvetlenül az Európai Unió költségvetésébe érkeznenek. Az EGSZB úgy véli, hogy az uniós költségvetés reformja nem lesz hatékony, ha az 1980-ban – az Egyesült Királyság esetében különleges korrekcióval – bevezetett, majd a méltányos megtérülés téves fogalmát életre hívó Fontainebleau-i Megállapodással 1984-ben véglegesített nemzeti hozzájárulások helyett nem állítjuk vissza a célirányos és fenntartható független saját forrásokat.

4.3 Az EGSZB nagyra értékeli, hogy a Bizottság sokféle új forrást javasol a közleményében, és külön kiemeli a pénzügyi tranzakciókra és a szén-dioxid-kibocsátásra vonatkozó javaslatokat. Anélkül, hogy a jelenlegi stádiumban az új saját források természetéről nyilatkozna, az EGSZB hangsúlyozza, hogy az ezzel a területtel kapcsolatos valamennyi javaslatot hatásvizsgálatnak kell kísérnie, amely lehetővé teszi azok jobb kiértékelését. Az EGSZB szeretné, ha megvizsgálnák, van-e lehetőség nemzeti szinten létező adóknak vagy adók egy részének európai szintre történő átcsoportosítására a héra mintájára. E tekintetben például fontolóra lehetne venni, hogy a társasági adó egy része közös alapot képezzen, amint azt az Európai Bizottság javasolja.

4.4 Az EGSZB arra számít, hogy egy ilyen reform következtében idővel megszűnhetnek a nemzeti korrekciók, melyek a minden tagállam számára szilárd hozzáadott értéket biztosító, megújított európai költségvetésben már nem lesznek indokoltak.

4.5 Az EGSZB továbbá három elvet is kiemel, melyeket szükségesnek tart ahhoz, hogy az európai költségvetés forrásaiban reformja sikeres legyen:

4.5.1 A saját források reformja nem növelheti az adóterhet Európában.

4.5.2 Az esetleges új európai levonások nem különböztethetnek meg bizonyos tagállamokat túlságosan nagy mértékben nemzeti sajátosságaik miatt, valamint nem okozhatnak fennakadást az Európai Unióban székhellyel rendelkező vállalkozások

tevékenységeiben. Ezenkívül nem róhatnak túlzott terheket a polgárokra – mint a héra –, különösen a leginkább hátrányos helyzetűekre nem.

4.5.3 Az átszervezésnek az Unió versenyképességi és foglalkoztatási célkitűzéseivel összhangban hozzá kellene járulnia az általános adóterh ésszerűsítéséhez és jobb kiegyensúlyozásához. Másfelől az európai kiadásokat inkább az Unió prioritásaira és azokra a területekre kellene összpontosítani, ahol nagyságrendi megtakarítások érhetőek el. Az EGSZB véleménye szerint ez a feltétel az uniós költségvetés jelentős emelésének szükséges előfeltétele.

4.6 Végezetül az EGSZB úgy véli, hogy amíg az EU magasabb integrációs szintet nem ér el, szakosított ügynökségeken vagy bármilyen más formán keresztül innovatív módszereket lehetne bevezetni, amelyek olyan területeken egyesítik a nemzeti költségvetéseket és az uniós költségvetést, mint például a kutatás-fejlesztés, az innováció, a fejlesztési támogatás, illetve a nagy infrastruktúrák finanszírozása. Az ilyen módszerek lehetővé tennék a prioritások és az eszközök valódi integrációját, és mindeközben mindegyik illetékes nemzeti vagy európai politikai szint megőrizné ellenőrzési jogkörét.

5. Az európai hozzáadott értékre irányuló, célzottabb lépések

5.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy megfelelően biztosítani kell az uniós költségvetésnek az Európa 2020 stratégia célkitűzéseivel és kötelezettségvállalásaival való összhangját. Ehhez a vonatkozó költségvetési eszközökön felül azért van szükség, hogy átlátható kapcsolat legyen az ebben a költségvetésben tervezett fellépések és az Európa 2020 stratégia különböző pillérei között.

5.2 Az EGSZB külön kiemeli, hogy hatékony költségvetési beavatkozásokra van szükség azokon a területeken, amelyek az Európai Unió hatáskörébe tartoznak – elsősorban az európai gazdasági és monetáris unió, valamint az uniós tagállamok közötti szolidaritás megerősítése területén, továbbá a Lisszaboni Szerződésből eredő új politikák: az energia- és éghajlat-politika, a bel- és igazságügyi politika, valamint a külpolitika végrehajtásának területén.

5.3 Az euróövezetben a közelmúltbeli válságok rávilágítottak arra, hogy a gazdasági és monetáris unió keretében különösen a szolidaritást szükséges fejleszteni. Az uniós költségvetés rendelkezésre álló eszközei maguk is igen gyors és hasznos segítséget nyújtottak a Stabilizációs Alap létrehozását megelőzően. A szóban forgó stabilizációs mechanizmusnak a szerződésbe történő beillesztésére vonatkozó döntés nemcsak az európai szolidaritásnak, hanem a politikai és gazdasági integrációs törekvésnek is egy új szakaszát jelenti, és általa tartósan megszilárdítható a gazdasági és monetáris unió, amely az európai integráció, valamint az egységes piaci gazdasági és társadalmi kohézió fő eredménye. Különösen a monetáris uniótól elmaradó és azt gyengítő gazdasági uniót kell sürgősen fellendíteni. Ennek az eltolódásnak a megszüntetése nélkül ugyanis nincs remény az Európa 2020 stratégia sikerére. Ezt a szempontot érdemes lett volna mélyrehatóbban megvizsgálni az Európai Bizottság dokumentumában.

5.4 Az uniós költségvetés másik nagy prioritását, ahogyan azt az Európai Bizottság is joggal hangsúlyozza, valóban a bővös háromszög, a globalizáció támasztotta kihívás középpontjában álló „kutatás, innováció, oktatás” szakpolitikák megerősítése jelenti.

5.4.1 A globális kihívások kezelése mindemellett nem az európai közfinanszírozású kutatás költségvetésének mindössze 4 %-át kitevő büdzsével változtatható meg alapjaiban. Az európai ipar versenyképességének javítása érdekében – elsősorban pénzügyi – erőforrásokat kell találnunk ahhoz, hogy az európai programokat valódi eszközökké alakíthassuk át.

5.4.2 Az, hogy a nemzeti programokat valamilyen módon beillesszük az európai kutatási keretprogramba, elengedhetetlen ahhoz, hogy méretgazdaságossági megtakarításokat és tömeghatást érvényesítsünk. Arról is gondoskodni kell, hogy a keretprogram a kulcsfontosságú ágazatokra összpontosítson, továbbá figyelembe kell venni a sajátos tagállami kiindulási helyzeteket, és orvosolni kell a feltárt működési zavarokat, különösen az adminisztráció nehézségét és lassúságát.

5.4.3 Az európai innovációs politikának a kutatás középpontjában álló, fontos alapot kell képeznie Európában, jóllehet az Európai Bizottság azt eddig csak a kutatási tevékenységek melléktermékeként kezelte. Az Európai Bizottságnak irányváltást kellett javasolnia; ezt meg is tette „Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió” című, közel-múltban kiadott közleményében (COM(2010) 546 végleges).

5.4.4 Az EGSZB többek között emlékeztet azokra a kérésekre, amelyeket egy jóval ambiciózusabb, a vállalkozói szellemet, a nemzeti támogató és innovációterjesztő hálózatok átjárhatóvá tételét és egy úgynevezett európai klaszterpolitikát ötvöző politika érdekében terjesztett elő azért, hogy „nemzeti bajnokok” helyett „európai bajnokokat” mutathassunk fel. Az EGSZB üdvözli azt a döntést, hogy megerősített koordinációt vezetnek be a közösségi szabadság létrehozása érdekében. Ezt mihamarabb konkretizálni kell, hogy véget vessünk az EU versenyképességét évtizedek óta súlyosan hátráltató helyzetnek.

5.4.5 Az oktatás területén az EGSZB ambiciózusabb kezdeményezések mellett emelt szót: különösen a megerősített európai identitás biztosítékaként mindenki előtt nyitva álló új „európai iskolák” megnyitása, valódi európai egyetemek létrehozása⁽⁴⁾, valamint az új munkahelyekhez szükséges új készségekkel foglalkozó európai szakpolitika⁽⁵⁾ mellett.

5.4.6 Az Európai Bizottságnak nagyobb figyelmet kellene fordítania az uniós politikák hatásainak objektív elemzésére, valamint arra, hogy a mellékletekben közölt adatok jobban megfeleljenek a fődokumentumban említetteknek.

5.5 A gazdasági, társadalmi és területi kohéziós politika szintén közvetlenül hozzájárul az európai szolidaritás kifejezéséhez. Az EGSZB ennek a „népek közötti” Uniót jelképező

politikának mindenfajta leépítését ellenzi. Ezzel szemben kéri, hogy a hatékonyság érdekében ezt a politikát alapjaiban újítsák meg, elsősorban irányítási módszereinek egyszerűsítésével, az inkább az európai prioritásokkal összefüggő vezérprojektekre történő összpontosítással, valamint a gazdasági és társadalmi szereplők szorosabb bevonásának biztosításával. Ezért az EU-nak cselekednie kell a legkiszolgáltatottabb népességcsoportok kirekesztése ellen, valamint sajátos jellegűkből adódóan támogatnia kell a legtovábbra és leghátrányosabb helyzetű országokat és régiókat, hogy azok teljes mértékben részt vehessenek a gazdasági és társadalmi fejlődésben. A foglalkoztatási helyzetre való tekintettel ebből a szempontból **az Európai Szociális Alap** az az eszköz, amelyet az **európai foglalkoztatási stratégia** végrehajtása érdekében előnyben kell részesíteni, elsősorban a finanszírozás területén. Ezt kell az Európa 2020 stratégia „inkluzív növekedésre” vonatkozó pillérének középpontjába állítani.

5.6 Az európai közjavakba való nagyobb befektetésnek kellene az uniós költségvetés egyik nagy prioritásának lennie, közvetlen összefüggésben a hatékonyabb, szolidárisabb és polgárcélúbb Unió célkitűzésével. Erről a prioritásról az Európai Bizottság joggal tesz említést, a meghatározásnak azonban pontosabbnak és kézzelfoghatóbbnak kellene lennie. Az EGSZB a maga részéről tovább szeretné mélyíteni a gazdasági és társadalmi szereplőkkel kapcsolatos elmélkedést a szükségletek és a célok tisztázása érdekében. Ezzel kapcsolatban az EGSZB már most több követelményt kiemel:

5.6.1 Elsősorban azt hangsúlyozza, hogy a nemzeti közigazgatásokat kiegészítve és az európai felhasználókkal partnerségben valódi közérdekű szolgáltatások kifejlesztésére van szükség európai szinten, hogy a kollektív felelőssége alá tartozó területeken biztosítva legyen az Unió megfelelő szervezetsége és biztonsága.

5.6.1.1 Ez elsősorban a belső piac és a vámhatóságok szervezését érinti, illetve azokat az új területeket is, amelyekkel kapcsolatban a tagállamok úgy döntöttek, hogy hatáskörüket ruházzák át az Unióra: a bevándorlási és menekültügyi politikát, a bel- és igazságügyet, az európai diplomáciai szolgálat bevezetését és a külső fellépést, valamint a külső határok védelmét.

5.6.2 Az EGSZB hangsúlyozza továbbá a transzeurópai infrastrukturális beruházások fokozásának szükségességét, többek között e közérdekű szolgáltatások támogatása, és megfelelő működésük lehetővé tétele érdekében. Túl sok késelem halmozódott fel azóta, hogy az Európai Bizottság fehér könyvét Jacques Delors 1993-ban előterjesztette; az abban foglalt javaslatoknak és módszertannak alig volt foganatja. Ezek miatt a hiányosságok miatt Európa területének jelentős része, különösen az újabban csatlakozott tagállamok továbbra is kimaradnak a fontosabb kereskedelmi folyamatokból. Az elsődlegesen kiépítendő infrastruktúrák között az EGSZB az európai infrastruktúra szempontjából meghatározó projektekre hívja fel a figyelmet, például az egységes európai égbolt⁽⁶⁾, a nagy sebességű vasútvonalakra, illetve a hajózható csatornák hálózatára. Az energia-politika területén nagy, európai léptékű beruházásokra is szükség van az ellátás nagyobb függetlenségének biztosítása érdekében. Ezen túlmenően a biztonságba, a hatékonyságba és a megújuló energiaforrásokba is be kell fektetni.

⁽⁴⁾ Az EGSZB „Egyetemek Európa számára” című véleménye; HL C 128., 2010.5.18., 48. o.

⁽⁵⁾ Az EGSZB „Az új munkahelyekhez szükséges új készségek” című véleménye; HL C 128., 2010.5.18., 74. o.

⁽⁶⁾ Az EGSZB „Egységes európai égbolt” című véleménye; HL C 182., 2009.8.4., 50. o.

5.6.3 Megemlítjük továbbá, hogy innovatív közös beruházásokra van szükség a távközléssel, a környezetvédelemmel és a polgári védelemmel kapcsolatos új versenyképességi vagy biztonsági kihívások leküzdése érdekében.

5.7 A közös agrárpolitikával (KAP) kapcsolatban az EGSZB emlékeztet a KAP megújítására vonatkozó állásfoglalásaira⁽⁷⁾. A KAP-ot az új kihívásokhoz kell igazítani – anélkül azonban, hogy azt nemzeti hatáskörbe helyeznénk vissza, vagy eltekintենek a KAP érdemeit jelentő elvektől: a belső és külső szolidaritástól, az élelmiszeripari termékek minőségétől, a közösség elsődlegességétől, illetve a vidéki területeket, különösen a hegyvidéki és szigeti régiókat szolgáló területi kohéziótól. A KAP egyik legfontosabb feladata ugyanis az, hogy felértékelje a mezőgazdasági termelők szerepét. Másfelől hozzá kell járulnia a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodáshoz azáltal, hogy lehetővé teszi, hogy konkrét válaszokat adjunk az éghajlatváltozás elleni küzdelem, a környezetvédelem és a biológiai sokféleség által támasztott jelentős kihívásokra⁽⁸⁾.

5.8 A külpolitikával és a harmadik országoknak nyújtott fejlesztési támogatással kapcsolatban az EGSZB emlékeztet azokra az állásfoglalásaira, amelyek az EU és a tagállamok képviselőinek ésszerűbb működésére, valamint az európai támogatás hatékonyságának a nemzeti támogatások kiegészítéseképpen és a közvetlenül érintett gazdasági és társadalmi szereplőkkel szorosabb partnerségben történő fokozására vonatkoznak.

5.9 A fejlesztési támogatással kapcsolatban, amelynek esetében biztosítani kell a felhasználás nyomonkövethetőségét, az EGSZB úgy véli, hogy ezentúl egyesíteni kellene a nemzeti és az európai programokat mind a hatékonyság és az egységesség, mind pedig az európai segítségnyújtás még átláthatóbbá tétele érdekében. E tekintetben az EGSZB emlékeztet arra, hogy a Cotonoui Megállapodásban tőle származik az a záradék, amely az Európai Fejlesztési Alap támogatásainak 15 %-át a nem állami szereplők által végzett tevékenységekre tartja fenn. Javasolja, hogy ezt az elvet az összes fejlesztési programra alkalmazzák és terjesszék ki.

6. A hatékonyság keresése

6.1 Az európai államháztartások jelenlegi nehéz időszakában az uniós költségvetésnek a jó kormányzás példájával kell elől járnia. Anélkül, hogy abba az egyszerű demagógiába süllyednénk, hogy az európai intézmények adminisztrációs költségeit emlegetjük, melyek arányosan sokkal kevesebbe kerülnek, mint a nemzeti közigazgatások intézményei (például az Európai Bizottságnak nincs több munkatársa, mint Párizs városának!), az EGSZB intézkedések meghozatalát ajánlja annak megmutatására, hogy az európai intézmények láthatóan kiveszik a részüket a tagállamok által vállalt adminisztrációs megtakarításokból. Ugyanakkor a személyzeti felvételi és előléptetési eljárások során az intézményeknek – így az EGSZB-nek is – figyelemmel kell lenniük az esélyegyenlőség és a megkülönböztetetésmentesség Szerződésben foglalt elveire. Az EGSZB ugyanakkor

hangsúlyozza, hogy a jó kormányzás azt is magában foglalja, hogy az európai civil társadalomnak eszközöket biztosítunk ahhoz, hogy teljes mértékben részt vehessen az európai vitában.

6.2 Az uniós költségvetésből a tagállamok részére nyújtott támogatásokat szintén szigorúbb feltételekhez kellene kötni, különösen ami a közösségi jogszabályoknak és az Európai Közösségek Bírósága által hozott határozatoknak a kedvezményezettek általi betartását illeti; valamint ellenőrizni kell a közösségi támogatások versenyszabályokkal való összeegyeztethetőségét is.

6.3 A GMU keretében, a gazdaságpolitikák konvergenciabeli kihívásaival kapcsolatban az is fontos, hogy a támogatásokat fokozottabban az „Euró Plusz Paktum” előírásainak való megfelelés feltételeire összpontosítsuk.

6.4 A harmadik országoknak nyújtott támogatásokat a pénzügyi felhasználásuk nyomonkövethetőségének és az ezen országok által vállalt kötelezettségek tiszteletben tartásának feltételéhez kellene kötni, különösen a nyitáshoz való alkalmazkodás érdekében megvalósított gazdasági és szociális reformokat, a kölcsönös partnerségeket és a civil társadalom társadalmi-szakmai szereplőinek részvételét illetően.

6.5 Az euró fejlődése, valamint az, hogy az euróövezet kohézióját meg kell erősíteni a piacokkal szemben, kedvező lehetőségeket is kínál, melyeket napjainkban nem használnak ki eléggé európai szintű innovatív, az uniós költségvetésből nyújtott támogatások hatását csökkentő hitelfelvételi és hitelnyújtási politikákra. Az EGSZB mindenekelőtt az EKB, az eurócsoport és az EBB közötti összhang megerősítését javasolja. Gratulál az első eurokötvények biztató eredményeihez, és szeretné, ha ezeket a kötvényeket a képzés, a kutatás, az ipar és az európai infrastruktúrák területére is kiterjesztenék. Ezzel párhuzamosan ennek az „európai kincsnek” a kibocsátását – szigorú feltételek és előírások betartása mellett – a tagállami adósságok jelentős részének közös átvállalására is fel lehetne használni. Ezekkel az eszközökkel kinyilvánítható az Európai Unió belső szolidaritása, és egyúttal bizonyítékot nyer az euró visszafordíthatatlansága iránti politikai elkötelezettsége.

6.6 Az EGSZB mellett emel szót, hogy javítani kell az Európai Unió által támogatott projektek azonosítását, annak érdekében, hogy a legnagyobb európai hozzáadott értékkel bíró tényezőkre lehessen koncentrálni. Az EGSZB tehát az „addicionalitás” szabályának enyhítését kéri, amelyet ezentúl nem projektenként kellene elbírálni, hanem átfogó módon, a tagállamokkal kialakított stratégiai partnerségek keretében.

6.7 A prioritások meghatározására és az előirányzatok elosztására irányuló folyamatok felgyorsítása szintén lehetővé teheti egyes szükségletek kielégítését. Az EGSZB már javasolta, hogy lehetőségként vizsgálják meg vagy a szakosított ügynökségek általánosabb igénybevételét, vagy pedig az alacsonyabb szintű egységeknek, például régióknak vagy civil szervezeteknek kiutalt „globális támogatások” általánosabb alkalmazását. Ez utóbbi technika, melyet az EGSZB előnyben részesít, már bevált a regionális politika területén, és azt az EU valamennyi pénzügyi intézkedésére ki lehetne terjeszteni.

(7) Az EGSZB „Az európai agrár-élelmiszeripari modell megerősítése” című véleménye; HL C 18., 2011.1.19., 1. o.

(8) Az EGSZB „A KAP jövője 2020-ig” című véleménye; HL C 132., 2011.5.3., 63. o.

6.8 A nagyberuházási projektek esetében az EBB által nyújtott hitelek, valamint a magánfinanszírozás igénybevételét szintén elő kell segíteni, ehhez azonban az EGSZB utolsó véleményében megfogalmazott jogi keretre van szükség ⁽⁹⁾. Ha ez új szintre fejlődik, lehetővé teszi majd az európai infrastrukturális késedelmek behozását, és a globalizáció idején a versenyképességünket meghatározó, nagy technológiai projektek finanszírozását.

6.8.1 Az EGSZB másfelől úgy véli, hogy sürgős helyzetekben nagyobb rugalmasságra és – az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap mintájára – a helyzethez jobban illeszkedő mechanizmusokra lehet szükség ⁽¹⁰⁾.

Kelt Brüsszelben, 2011. június 16-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke*

Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Az EGSZB „Magán- és állami beruházások” című véleménye; HL C 51., 2011.2.17., 59. o.

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB „Az EU költségvetési reformja és a jövőbeni finanszírozási módok” című véleménye; HL C 204., 2008.8.9., 113. o.